Документ подписан простой электронной подписью
Информация о владельце:
ФИО: Байханов Исмаил Баутдинович
Должность: Ректор
Дата подписания: 03.11.2023 15:45:33
Уникальный программный ключ:
442c337cd125e1d014f62698c9d813e502697764

АННОТАЦИЯ РАБОЧЕЙ ПРОГРАММЫ ДИСЦИПЛИНЫ (МОДУЛЯ): «ПРОФИЛЬНЫЙ МОДУЛЬ»

Б1.В.01.06

1. Цель освоения дисциплины (модуля):

- дать сведения об основных этапах развития чеченской литературы; сформировать научный подход к современной чеченской литературе; привить навыки филологического анализа, в том числе и с использованием компаративистского метода и привлечением междисциплинарных подходов.

2. Место дисциплины в структуре образовательной программы

Дисциплина Б1.В.01.06 «Чеченская детская литература» относится к профильному модулю по профилю «Чеченский язык и литература» в составе учебного плана образовательной программы 44.03.01 Педагогическое образование профиль «Чеченский язык и литература» очная, очно-заочная и заочная форма обучения. Дисциплина тесно связана с дисциплинами «Введение в литературоведение», «История чеченской литературы».

Дисциплина «Чеченская детская литература» изучается в 5 семестре (очно, очно-заочно), в 3 семестре (заочно).

3. Требования к результатам освоения дисциплины(модуля):

- знакомство студентов с историей развития детской чеченской литературы с 20-х годов по сегодняшний день;

характеристика основных жанров литературы данного периода;

детальное знакомство с авторами и их произведениями.

4. Общая трудоемкость дисциплины (модуля) составляет 3 зачетные единицы (108 часов).

5. Основные разделы дисциплины (модуля):

Структура дисциплины для очной формы обучения
5 семестр

№ п/п	Наименование раздела	Содержание разделов
1	2	3
1	Нохчийн берийн литература кхоллаялар а, кхиар а.	Нохчийн берийн литература кхоллаялар а, кхиар а. Муьлххачу а къоман литературин санна, нохчийн къоман литературин бух дIаболало халкъан барта кхолларалина тIера. Вайн литературина а тIеIаткъам бина цо Iаламат дикачу агIор, хIунда аьлча, литература синхаамийн уггаре экамечу, хазачу, дикачу ойланийн кхайкхамхо ю. Нохчийн халкъан турпалаллин иллеша кхиайо майраллин а, эхь-бехке, яхь-гIиллакхе хиларан а агIонаш, ткъа мехкарийн эшарша – оьзда безам.
2	Нохчийн берийн литература 50–80-чу шерашкахь кхиар	Шен чулацамца а, исбаьхьаллин гIирсашца а сиха кхуьуш схьаеана къоман литература. Шо-шаре мел дели керла теманаш, васташ, жанраш кхъаялош, шайн произведенийн исбаьхьалла лак-хайоккхуш хилла яздархой. Амма нохчийн литературина, дерриге къомана цIеххьана инзаре бохам тIебеана. 1944-чу шарахь нохчийн халкъ, шен махках а даьккхина, сибрех дахийтина. Сибрехахь даьккхинчу кхойтта шарахь сецна льттина къоман йоза, литература, искусство кхиар. Нохчийн маттахь хьоьхуш школаш ца

		хилла, нохчийн яздархойн книгаш ара ца хецна, къоман театр ца хилла. Республика юха метта а хIоттийна, нохчийн къам цIа дирзинчул тIаьхьа, 50-чу шерийн шолгIачу эхехь дуьйна дIадоладелла литература кхиар. ХIетахь литературехь кхиамца болх беш хилла нохчийн къоман баккхий яздархой Арсанов СаьIид-Бей, Мамакаев Мохьмад, Мамакаев Iаьрби, Исаева Марем, Гадаев Мохьмад, Музаев Нурдин, Саидов Билала, Сулаев Мохьмад, Эдилов Хасмохьмад, кхиберш а. Церан гIоьнца литературе баьхкина къона яздархой а.
3	ХIинцалера берийн литература	Нохчийн литературехь билггал йолу меттиг дIалоцуш ю Гайсултанов Iумаран кхолларалла. Коьрта долчу декъана берашна, кегийрхошна лерина яра цуьнан дуьххьарлера произведенеш. Нохчийн литературехь шен исбаьхьаллин произведенеш леррина берашна, кегийрхошна язъечу яздархойх хьалхарниг вара иза. XX бIешеран 50–80 шерашкахь нохчийн а, оьрсийн а меттанашкахь кест-кестта арайовлура яздархочун произведенеш.
4	Сулейманова Зайнап – берийн яздархо	Зайнап Сулейманова- нохчийн берийн яздархо ю. Зайнап Сулейманова йина семипалатинсан областерчу аксаковка ц1е йочу юьртахь.Урус- Мартанехь чакхйоккху юьртара школа.Цул т1аьхьа чакхйоккху Нохч.Г1алг1айн хьехархойн институт.Зайнапа белхаш бо хьехархочун даржехь.Цул т1аьхьа 20 шарахь республикан книжни издательствехь.Кхузахь цо караерзайо масех корматалла корректорна т1ера редакторна т1е кхаччалц.Дукхах йолу хан цо д1аелла берашна туьйранаш яздарна. Зайнапан да нохчийн г1араваьлла яздархо Сулейманов А . ву. Зайнапан дай наний иза жима йолуш д1асхьакъаьстина хилла. Иза кхаьбна шеен денана. Дененас хазачу аренга йуьгуш 1аламан хазаллин тидам бойтуш , цуьнан къайленаш йовзуьйтуш хилла зайнапана.Уггар ц1ог1 цунна лаьаш дерг ша жима йолуш кхечу кмахкашкахь хилар, яздар ду. Зайнапана ч1ог1а хазахеташ хилла нохчийн шира дийцарш, протчаш, кицанаш, туьйранаш.Царана т1ера д1аболабелла цуьнан яздархочун некъ.
5	Берашна леринчу произведенийн халкъан барта кхоллараллийца йолу зIе	Вайнехан халкъан исбаьхьаллин культурин мехала дакъа ларало. Вайн халкъан ширачу заманахь хиллачу Iер-дахарах, цуьнан лехамех, психологех лаьцна йозанан а, кхин долу а тоьшаллаш къен хиларе хьаьжча, барта произведенешкахь хаалуш долу генна хьалха дIадаханчуьнан зов шена тIе тидам бохуьйтуш ду. Цунна, Iилманан лехамашка диллича, ондда тIетовжа йиш яцахь а, амма бIешерашкахь халкъан синкхетам, гIиллакх-оьздангаллин институташ и. дI. кх. кхуьуш, заманан йохаллехь хийцалуш схьа муха еана боху маьIна дан таро ю. И мехала гIуллакх гуттар тидамехь латтадора оха хIара книга вовшахтухуш. Цундела хIокху сюжето ешархо цец воккхур ву аьлла, иза хьалха а ца йоккхуш, цуьнан лергана аьхна хир яц аьлла, тIаьхьа а ца тоттуш, цо тIекхуьучу тIаьхьенна хьалха дIадаханчун мелла а суртхIоттор ду боху илли, шира дийцар, кица, хIетал-метал, халкъан тидам юкъа балийна оха.

Структура дисциплины для заочной формы обучения
3 семестр

№ п/п	**Наименование раздела**	**Содержание разделов**
1	2	3

1	Нохчийн берийн литература кхоллаялар а, кхиар а.	Нохчийн берийн литература кхоллаялар а, кхиар а. Муьлхачу а къоман литературин санна, нохчийн къоман литературин бух дІаболало халкъан барта кхолларалллина тІера. Вайн литературина а тІеІаткъам бина цо Іаламат дикачу агІор, хІунда аьлча, литература синхаамийн уггаре экамечу, хазачу, дикачу ойланийн кхайкхамхо ю. Нохчийн халкъан турпалаллин иллеша кхиайо майраллин а, эхь-бехке, яхь-гІиллакхе хиларан а агІонаш, ткъа мехкарийн эшарша – оьзда безам.
2	Нохчийн берийн литература 50–80-чу шерашкахь кхиар	Шен чулацамца а, исбаьхьаллин гІирсашца а сиха кхуьуш схьаеана къоман литература. Шо-шаре мел дели керла теманаш, васташ, жанраш юкъаялош, шайн произведенийн исбаьхьалла лак-хайоккхуш хилла яздархой. Амма нохчийн литературина, дерриге къомана цІеххьана инзаре бохам тІебеана. 1944-чу шарахь нохчийн халкъ, шен махках а даьккхина, сибрех дахийтина. Сибрехахь даьккхинчу кхойтта шарахь сецна льаттина къоман йоза, литература, искусство кхиар. Нохчийн маттахь хьоьхуш школаш ца хилла, нохчийн яздархойн книгаш ара ца хецна, къоман театр ца хилла. Республика юха метта а хІоттийна, нохчийн къам цІа дирзинчул тІаьхьа, 50-чу шерийн шолгІачу эхехь дуьйна дІадоладелла литература кхиар. ХІетахь литературехь кхиамца болх беш хилла нохчийн къоман баккхий яздархой Арсанов СаьІид-Бей, Мамакаев Мохьмад, Мамакаев Іаьрби, Исаева Марем, Гадаев Мохьмад, Музаев Нурдин, Саидов Билала, Сулаев Мохьмад, Эдилов Хасмохьмад, кхиберш а. Церан гІоьнца литературе баьхкина къона яздархой а.
3	ХІинцалера берийн литература	Нохчийн литературехь билггал йолу меттиг дІалоцуш ю Гайсултанов Іумаран кхоллараллa. Коьрта долчу декъана берашна, кегийрхошна лерина яра цуьнан дуьххьарлера произведенеш. Нохчийн литературехь шен исбаьхьаллин произведенеш леррина берашна, кегийрхошна язъечу яздархойх хьалхарниг вара иза. ХХ бІешеран 50–80 шерашкахь нохчийн а, оьрсийн а меттанашкахь кест-кестта арайовлура яздархочун произведенеш.
4	Сулейманова Зайнап – берийн яздархо	Зайнап Сулейманова- нохчийн берийн яздархо ю. Зайнап Сулейманова йина семипалатинсан областерчу аксаковка ц1е йочу юьртахь.Урус- Мартанехь чакхйоккху юьртара школа.Цул т1аьхьа чакхйоккху Нохч.Г1алг1айн хьехархойн институт.Зайнапа белхаш бо хьехархочун даржехь.Цул т1аьхьа 20 шарахь республикан книжни издательствехь.Кхузахь цо караерзайо масех корматалла корректорна т1ера редакторна т1е кхаччалц.Дукхах йолу хан цо д1аелла берашна туьйранаш яздарна. Зайнапан да нохчийн г1араваьлла яздархо Сулейманов А . ву. Зайнапан дай наний иза жима йолуш д1асхьакъаьстина хилла. Иза кхаьбна шеен денана. Дененас хазачу аренга йуьгуш 1аламан хазаллин тидам бойтуш , цуьнан къайленаш йовзуьйтуш хилла зайнапана.Уггар ц1ог1 цунна лаьаш дерг ша жима йолуш кхечу кмахкашкахь хилар, яздар ду. Зайнапана ч1ог1а хазахеташ хилла нохчийн шира дийцарш, протчаш, кицанаш, туьйранаш.Царана т1ера д1аболабелла цуьнан яздархочун некъ.
5	Берашна леринчу произведенийн халкъан барта кхоллараллийца йолу зІе	Вайнехан халкъан исбаьхьаллин культурин мехала дакъа ларало. Вайн халкъан ширачу заманахь хиллачу Іер-дахарах, цуьнан лехамех, психологех лаьцна йозанан а, кхин долу а тоьшаллаш къен хиларе хьаьжча, барта произведенешкахь хаалуш долу генна хьалха дІадаханчуьнан зов шена тІе тидам бохуьйтуш ду. Цунна, Іилманан лехамашка диллича, ондда тІетовжа йиш яцахь а, амма бІешерашкахь халкъан синкхетам, гІиллакх-оьздангаллин институташ и. дІ. кх. кхуьуш, заманан йохаллехь хийцалуш схьа муха еана боху маьІна дан таро ю. И мехала гІуллакх гуттар тидамехь латтадора оха хІара книга вовшахтухуш. Цундела хІокху

		сюжето ешархо цец воккхур ву аьлла, иза хьалха а ца йоккхуш, цуьнан лергана аьхна хир яц аьлла, тIаьхьа а ца тоттуш, цо тIекхуьучу тIаьхьенна хьалха дIадаханчун мелла а суртхIоттор ду боху илли, шира дийцар, кица, хIетал-метал, халкъан тидам юкъа балийна оха.

Структура дисциплины для очно-заочной формы обучения
5 семестр

№ п/п	Наименование раздела	Содержание разделов
1	2	3
1	Нохчийн берийн литература кхоллаялар а, кхиар а.	Нохчийн берийн литература кхоллаялар а, кхиар а. Муьлххачу а къоман литературин санна, нохчийн къоман литературин бух дIаболало халкъан барта кхолларалина тIера. Вайн литературина а тIеIаткъам бина цо Iаламат дикачу агIор, хIунда аьлча, литература синхаамийн уггаре экамечу, хазачу, дикачу ойланийн кхайкхамхо ю. Нохчийн халкъан турпалаллин иллеша кхиайо майраллин а, эхь-бехке, яхь-гIиллакхе хиларан а агIонаш, ткъа мехкарийн эшарша – оьзда безам.
2	Нохчийн берийн литература 50–80-чу шерашкахь кхиар	Шен чулацамца а, исбаьхьаллин гIирсашца а сиха кхуьуш схьаеана къоман литература. Шо-шаре мел дели керла теманаш, васташ, жанраш юкъаялош, шайн произведенийн исбаьхьалла лак-хайоккхуш хилла яздархой. Амма нохчийн литературина, дерриге къомана цIеххьана инзаре бохам тIебеана. 1944-чу шарахь нохчийн халкъ, шен махках а даьккхина, сибрех дахийтина. Сибрехахь даьккхинчу кхойтта шарахь сецна лаьттина къоман йоза, литература, искусство кхиар. Нохчийн маттахь хьоьхуш школаш ца хилла, нохчийн яздархойн книгаш ара ца хецна, къоман театр ца хилла. Республика юха метта а хIоттийна, нохчийн къам цIа дирзинчул тIаьхьа, 50-чу шерийн шолгIачу эхехь дуьйна дIадоладелла литература кхиар. ХIетахь литературехь кхиамца болх беш хилла нохчийн къоман баккхий яздархой Арсанов СаьIид-Бей, Мамакаев Мохьмад, Мамакаев Iаьрби, Исаева Марем, Гадаев Мохьмад, Музаев Нурдин, Саидов Билала, Сулаев Мохьмад, Эдилов Хасмохьмад, кхиберш а. Церан гIоьнца литературе баьхкина къона яздархой а.
3	ХIинцалера берийн литература	Нохчийн литературехь билггал йолу меттиг дIалоцуш ю Гайсултанов Iумаран кхолларалла. Коьрта долчу декъана берашна, кегийрхошна лерина яра цуьнан дуьххьарлера произведенеш. Нохчийн литературехь шен исбаьхьаллин произведенеш леррина берашна, кегийрхошна язъечу яздархойх хьалхарниг вара иза. XX бIешеран 50–80 шерашкахь нохчийн а, оьрсийн а меттанашкахь кест-кестта арайовлура яздархочун произведенеш.

4	Сулейманова Зайнап – берийн яздархо	Зайнап Сулейманова- нохчийн берийн яздархо ю. Зайнап Сулейманова йина семипалатинсан областерчу аксаковка ц1е йочу юьртахь.Урус- Мартанехь чакхйоккху юьртара школа.Цул т1аьхьа чакхйоккху Нохч.Г1алг1айн хьехархойн институт.Зайнапа белхаш бо хьехархочун даржехь.Цул т1аьхьа 20 шарахь республикан книжни издательствехь.Кхузахь цо караерзайо масех корматалла корректорна т1ера редакторна т1е кхаччалц.Дукхах йолу хан цо д1аелла берашна туьйранаш яздарна. Зайнапан да нохчийн г1араваьлла яздархо Сулейманов А . ву. Зайнапан дай наний иза жима йолуш д1асхьакъаьстина хилла. Иза кхаьбна шеен денана. Денанас хазачу аренга йуьгуш 1аламан хазаллин тидам бойтуш , цуьнан къайленаш йовзуьйтуш хилла зайнапана.Уггар ц1ог1 цунна лаьаш дерг ша жима йолуш кхечу кмахкашкахь хилар, яздар ду. Зайнапана ч1ог1а хазахеташ хилла нохчийн шира дийцарш, протчаш, кицанаш, туьйранаш.Царана т1ера д1аболабелла цуьнан яздархочун некъ.
5	Берашна леринчу произведенийн халкъан барта кхолларалли́йца йолу зIе	Вайнехан халкъан исбаьхьаллин культурин мехала дакъа ларало. Вайн халкъан ширачу заманахь хиллачу Iер-дахарах, цуьнан лехамех, психологех лаьцна йозанан а, кхин долу а тоьшаллаш къен хиларе хьаьжча, барта произведенешкахь хаалуш долу генна хьалха дIадаханчуьнан зов шена тIе тидам бохуьйтуш ду. Цунна, Iилманан лехамашка диллича, ондда тIетовжа йиш яцахь а, амма бIешерашкахь халкъан синкхетам, гIиллакх-оьздангаллин институташ и. дI. кх. кхуьуш, заманан йохаллехь хийцалуш схьа муха еана боху маьIна дан таро ю. И мехала гIуллакх гуттар тидамехь латтадора оха хIара книга вовшахтухуш. Цундела хIокху сюжето ешархо цец воккхур ву аьлла, иза хьалха а ца йоккхуш, цуьнан лергана аьхна хир яц аьлла, тIаьхьа а ца тоттуш, цо тIекхуьучу тIаьхьенна хьалха дIадаханчун мелла а суртхIоттор ду боху илли, шира дийцар, кица, хIетал-метал, халкъан тидам юкъа балийна оха.

6. Формы текущего контроля успеваемости и промежуточной аттестации:

Вид учебной работы	очная	заочная	очно-заочная
	5 семестр	**3 семестр**	**5 семестр**
Вид промежуточной аттестации	экзамен	экзамен	экзамен

7. Авторы: К.ф.н., доцент: Хазуева Б.А.

Программа одобрена на заседании кафедры чеченской филологии от «28» 04. 2023 г., Протокол № 9.

Заведующий кафедрой чеченской филологии, д.ф.н., профессор 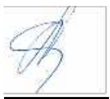 Х.Б.Навразова